

Broj/Број: 01/8-50-1-15-12/05
Sarajevo/Сарајево: 21.7.2005.godine

Z A P I S N I K

14. sjednice Komisije za ostvarivanje ravnopravnosti spolova u BiH, održane 20.5.2005. godine, s početkom u 10,00 sati.

Sjednici Komisije prisustvovali su:

- Jozo Križanović, predsjedatelj Komisije,
- Ljiljana Milićević, prvi zamjenik predsjedatelja Komisije,
- Nadžida Mlačo, drugi zamjenik predsjedatelja Komisije,
- Mubera Ušanović, član Komisije,
- dr. Jelina Đurković, član Komisije,
- Ivo Lozančić, član Komisije.

Odsustvovali su: prof. dr Azra Hadžiahmetović, Abdulah Nakaš i prof. dr Nijaz Duraković, članovi Komisije.

Od gostiju, sjednici Komisije su prisustvovali:

- članovi Parlamentarne skupine za populaciju i razvoj,
- Samra Filipović-Hadžiabdić direktorica Agencije za ravnopravnost spolova BiH,
- Ana Jakšić iz Gender centra Federacije BiH,
- predstavnici ostalih državnih institucija, kao i brojnih domaćih i međunarodnih vladinih i nevladinih organizacija,
- te predstavnici medija: Ivan Kutlaša – Radio 202 i Ana Drmač – TV KISS.

Za sjednicu je usvojen sljedeći:

Dnevni red:

1. Usvajanje zapisnika 13. sjednice Komisije,
2. Upoznavanje s radom Agencije o ravnopravnosti spolova BiH,
3. Dogovor o provođenju javnog saslušanja (javne rasprave) posvećenog problemu infektivne bolesti HIV/AIDS-u,
4. Tekuća pitanja

Ad. – 1. Usvajanje zapisnika 13. sjednice Komisije

Nakon pozdravnih riječi i otvaranja sjednice Komisije, predsjedatelj Komisije Jozo Križanović je predložio raspravu i izjašnjenje o zapisniku Komisije 13. sjednice.

Kako nije bilo diskusije o ovoj točki dnevnog reda, predsjedatelj Komisije predložio je usvajanje zapisnika, pa je Komisija jednoglasno usvojila zapisnik 13. sjednice Komisije.

Ad – 2. Upoznavanje s radom Agencije o ravnopravnosti spolova BiH

Otvarajući ovu točku dnevnog reda, predsjedatelj Komisije je upoznao prisutne o potrebi informiranja članova Komisije i članova Parlamentarne grupe za populaciju i razvoj o uspostavljanju rada Agencije, te uslovima rada, tehničkoj opremljenosti, kadrovskoj popunjenosti Agencije za ravnopravnost spolova BiH. Nakon uvodnog obraćanja, on je dao riječ direktorici Agencije.

Samra Filipović-Hadžiabdić, direktorica Agencije za ravnopravnost spolova BiH je izložila dosadašnji postupak uspostavljanja, opremljenosti i kadrovske popunjenosti Agencije, koja je dobila svoje prostorije u ulici Kulovića u Sarajevu. Takođe je sve prisutne obavijestila da još nije donesen Pravilnik o unutarnjoj organizaciji Agencije. Ona se založila za potrebu hitnog donošenja Državnog plana akcije, koji se predviđa za 2. ili 3. juni 2005. god.

Na kraju je predsjedatelj Komisije konstatovao prihvatanje informacija Agencije o njevoj organizaciji i radu.

Ad-3 Dogovor o provođenju javnog saslušanja (javne rasprave) posvećenog Problemu infektivne bolesti HIV/AIDS-u

U uvodnom izlaganju za ovu točku dnevnog reda, **predsjedatelj Komisije Jozo Križanović** je podsjetio prisutne na okolnosti, kako se ova problematika našla na dnevnom redu Komisije uz suorganizaciju Parlamentarne grupe za populaciju i razvoj. On je istakao da su na inicijativu UNFPA (Unitet Nations Population Fund) Office in Bosnia and Herzegovina, Komisija za ostvarivanje ravnopravnosti spolova i Parlamentarna grupa za populaciju i razvoj dogovorili se da organiziraju javnu raspravu (javno saslušanje) o teškoj bolesti HIV/AIDS-u. Dogovoreno je da se javno saslušanje održi 20.5.2005. godine u Bijeloj Sali u Sarajevu.

Još ranije utvrđeni su ciljevi ovog saslušanja od kojih su najznačajniji:

- da se otvori javno saslušanje o teškoj bolesti HIV/AIDS-u,
- da se ono održi u zgradi institucija Bosne i Hercegovine, u Bijeloj Sali, dana 20.5.2005. godine,
- da se na javno saslušanje pozovu sve institucije i pojedinci koji mogu doprinijeti sagledavanju ovog problema, kao i njegovom ublažavanju (Ministarstvo za civilne poslove, Ministarstvo pravde BiH, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH, Agencija za ravnopravnost spolova, Gender centri Federacije BiH i Republike Srpske, nacionalni koordinatori za HIV/AIDS, pojedine nevladine organizacije i sl.).

On se zatim zahvalio prisutnim učesnicima na posjeti. On je posebno podvukao cilj Javnog saslušanja usmjeravanje pažnje cjelokupne javnosti u Bosni i Hercegovini na postojanje ove bolesti, njene karakteristike, njeno prisustvo u Bosni i Hercegovini, te na potrebu mobilnijeg pristupa u prevenciji ove bolesti. Podatak da se svaki dan u svijetu zarazi 15 000 ljudi, i to prije svega populacija mladih od 15 do 30 godina, stvara dodatnu zabrinutost. Bosna i Hercegovina nije u velikoj opasnosti, ali siromaštvo stanovništva, destrukcija zdravstvenog sistema i druge okolnosti zemlje u tranziciji, čine Bosnu i Hercegovinu ranjivom državom. Zato je i potrebna ova rasprava.

Nakon uvodnog izlaganja predložio je diskusiju.

Zastupnik **Milorad Živković**, predsjedatelj Parlamentarne grupe za populaciju i razvoj, nakon pozdravljanja prisutnih, ukazao je na činjenicu da je Bosna i Hercegovina do sada ratificirala nekoliko međunarodnih dokumenata o populaciji i razvoju stanovništva, te na taj način stvorila obaveze. U tom smislu, ukazao je na Deklaraciju za jugoistočnu Evropu, Kairski dokument, Deklaraciju o HIV/AIDS-u iz 2001. godine i sl. On je istakao činjenicu da je iz zakonodavne sfere, učinjeno nekoliko bitnih aktivnosti. Na primjer, priključkom donošenja Zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju, na inicijativu ove Grupe ugrađen je amandman koji afirmiše promociju zdravog načina života. Tim amandmanom data

je mogućnost onim institucijama obrazovanja, da edukativne stvari unesu u nastavne planove i programe. Isto tako, povećan je i budžet Ministarstva civilnih poslova BiH u stavci posebnih namjena, koja se odnosi na smjernice za borbu protiv HIV/AIDS-a, te državnu politiku za reproduktivno zdravlje i za implementaciju planova nacionalnog djelovanja. Uostalom, Otawski dokument iz te oblasti, donešen je i može se naći u Službenom glasniku Bosne i Hercegovine. I neki drugi akti domova Parlamentarne skupštine doneseni su i u primjeni su, a tiču se zaštite građana BiH od HIV/AIDS-a. Na bazi tih akata, Vijeće ministara BiH je donijelo odluku o osnivanju komisije koja će se baviti ovom problematikom. HIV/AIDS je bolest koja ne poznaje nikakve granice, bile one općinske, kantonalne, entitetske i državne, pa zbog toga treba formirati komisije koje će se baviti ovom problematikom.

Šef UNFPA ureda u Bosni i Hercegovini, **Željka Mudrovčić** se zahvalila organizatorima na organiziranom skupu. Ona je u kratkim crtama prikazala svoju organizaciju ističući da je HIV/AIDS svjetski problem kojeg treba cijeli svijet imati na umu i boriti se protiv te bolesti. Ona je prisutne podsjetila na okolnost da postoji Komisija za ostvarivanje ravnopravnosti spolova Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, kao i Parlamentarna grupa za populaciju i razvoj, koje doprinose popularizaciji prevencije HIV/AIDS-a. Ujedno je istakla da u svijetu, žene prednjače u obolijevanju od ove bolesti. Prema podacima agencije JUN AIDS u Istočnoj i Južnoj Evropi je oboljela od ove bolesti trećina (34%) žena (uglavnom mlađih). HIV/AIDS je u svijetu jedno novo područje djelovanja i aktivnosti, od kojeg su porazne posljedice nastupile u nekim afričkim državama, prije svega u Namibiji, Bocvani, Zambiji. Najranjivije grupe su «intergeneracijske» porodice, u kojima žive zajedno i unuci i djedovi, a gdje nema, praktično, srednje generacije. Bolest posebno napada one žene koje su nosioci domaćinstva, što predstavlja opasnost za porodice. Što se tiče stanja u Bosni i Hercegovini, ono nije toliko alarmantno, ali ne smije ni dozvoliti da se uspavamo u svemu tome. Prvi slučaj HIV/AIDS u Bosni i Hercegovini evidentiran je 1985. godine. Danas, u BiH imamo evidentiranih 101 osobu koja je HIV zaražena. Što se tiče osobina zaraženih, oni su u većini heteroseksualci. U posljednje vrijeme (od 2003. godine) u društvu je sve više korisnika droga, sve više homoseksualnih bolesnika i drugih devijantnih ponašanja koja doprinose HIV/AIDS-u. Po ovim karakteristikama, Bosna i Hercegovina sve više poprima tzv. «ruski oblik transmisije» tipa oboljenja, koji sve više liči na situaciju u Istočnoj Evropi.

Koordinator za HIV/AIDS Brčko Distrikta, **Jasna Šabić**, dala je široku elaboraciju o HIV/AIDS-u i njegovim karakteristikama. U svijetu, u 2003. godini je od HIV/AIDS umrlo više od 3 miliona ljudi, a više od 8 tisuća umre svaki dan. Ona je istakla da i kod naših susjeda postoji prisustvo ove bolesti u većem obimu od nas. U Republici Hrvatskoj trenutno je registrirano oko 400 HIV pozitivnih, a u Državnoj zajednici Srbije i Crne Gore 650. U Bosni i Hercegovini je od 1986. godine kad je izvršena prva registracija registrovano 101 slučaj zaključno s 2004. godinom. U 2004. godini je registrirano 9 novih slučajeva, od čega 8 u Federaciji BiH. Smatra se da se u Bosni i Hercegovini nalazi 300 do 400 inficiranih slučajeva. Najveći broj prijenosa bolesti izvršen je heteroseksualnim putem. Najčešći putevi prijenosa bolesti su:

- a) seksualnim putem,
- b) injekcijom (korištenjem zajedničke šprice ili igle)
- c) s zaražene majke na dijete.

Prijenos se ne može izvršiti nikako:

- preko insekata,
- korištenjem zajedničkog pribora za jelo,
- korištenjem javnih WC-a, javnih bazena (običnim socijalnim kontaktom).

Ona je, dalje, ukazala na široku listu međunarodnih dokumenata koje je Bosna i Hercegovina prihvatila i na koja se obavezala. Prije svega, to su UN Deklaracija o posvećenosti HIV/AIDS-u od 27. juna 2001. godine i Deklaracija za Jugoistočnu Evropu o prevenciji HIV/AIDS-a od juna 2002. godine. Ovi dokumenti su uvjetovali nastanak odluke Vijeća ministara BiH o formiranju savjetodavnog odbora za borbu protiv HIV/AIDS-a za BiH, a samim tim i nastanak tog tijela. Na temelju ovih akata nastao je

Odbor koji se nalazi u Ministarstvu civilnih poslova. Ukazujući na strategiju borbe protiv HIV/AIDS-a ona je ukazala na slijedeće ciljeve:

- spriječiti prijenos i širenje HIV/AIDS-a,
- osigurati adekvatno liječenje, njegu i potporu osobama koje žive s HIV/AIDS-om,
- kreirati pravni okvir za zaštitu etičkih principa ljudskih prava za ljude koji žive s HIV/AIDS-om,
- osigurati koordinaciju, razvoj održivih kapaciteta u borbi protiv HIV/AIDS-a, te omogućiti potporu jačanja veza s međunarodnim organizacijama u borbi protiv HIV/AIDS-om.

U daljnjoj diskusiji, **Jasna Šabić** je ukazala na sadašnje stanje organiziranosti i opremljenosti institucija za borbu protiv ove bolesti. Ona je istakla da je u Federaciji BiH formirana mreža koordinatora u toku 2003. godine, a u Republici Srpskoj prije nekoliko mjeseci. Kreiran je i usvojen Protokol o dobrovoljnom savjetovanju i testiranju od strane entitetskih ministara zdravstva i Brčko Distrikta. U Federaciji BiH je 2003. godine uvedeno besplatno liječenje ovih bolesnika, a na listu besplatnih lijekova uvršteno je petnaestak najvažnijih lijekova. Postoje i tri klinička centra koja se, između ostalog, bave i terapijom za ovu kategoriju bolesnika. U Republici Srpskoj postoje dva centra. U decembru 2003. godine formirano je državno koordinaciono tijelo (SSM) za razvitak i praćenje prevencije HIV/AIDS-a i tuberkuloze, koje je do sada održalo pet sjednica.

U daljnjoj diskusiji učestvovali su članovi Komisije, Parlamentarne grupe i gosti.

Željka Mudrovčić je pojasnila neka pitanja kontaktiranja s Globalnim fondom. Ona je istakla da je BiH tražila od Global fonda 14 miliona dolara, od čega 9,5 za HIV/AIDS i 4,5 za tuberkulozu. Na upit Jeline Đurković, ko kontroliše ta sredstva, odgovorila je da ta sredstva još nisu odobrena. Ako se odobre, bit će kontrolirana izvana od strane Globalnog fonda, uz maksimalnu disciplinu poštivanja rokova i namjene sredstava. Dosadašnja unesena i potrošena sredstva u BiH kontroliraju donatori i agencije preko kojih se sredstva implementiraju.

Nataša Lončarević, specijalizant iz epidemiologije interesirala se za budžete koji prate prevenciju i liječenje bolesnika od ove bolesti. Predložila je blagovremnost u apliciranju kod Globalnog fonda jer su rokovi dosta kratki.

Emir Nurkić, u ime organizacije «Forum solidarnosti» i član Državne komisije za HIV/AIDS, podržao je aktivnosti prema Globalnom fondu. Ukazao je na problem terminologije u bitnim aktima iz ove oblasti, prije svega u strategiji. Ujedno je ukazao na pitanje trgovine ljudima i njenih reflektovanja prema HIV/AIDS-u. On se založio za koordinaciju svih organa koji doprinose promociji prevencije i liječenju ove bolesti.

Selena Bajraktarević, u ime UNICEF-a podržala je potrebu hitnog apliciranja Globalnom fondu. Ujedno se založila za sinhronizaciju rada svih organa koji se bave ovim problemom.

Zastupnik Zastupničkog doma, Ljiljana Miličević je okarakterisala HIV/AIDS kugom 21. vijeka, jer od ove opake bolesti dnevno umire 8 tisuća ljudi, a tokom 2003. godine umrlo je oko 3 miliona ljudi. Pozdravila je i podržala dosadašnju aktivnost državnih organa i založila se za još bolju i efikasniju. Ukazala je na drogu kao potencijalnog uzročnika ove bolesti, te potrebu zaštite, prije svega mladih i djece od droge.

Aida Muslić u ime nevladine organizacije «The Project Hope» govorila je o aktivnosti svoje organizacije, te predložila da se u koordinaciono tijelo kooptiraju svi oni koji mogu pomoći u borbi protiv ove bolesti.

Tijana Medvedec iz Asocijacije za seksualno i reproduktivno zdravlje XY, govorila je o radu i istakla rezultate rada svoje organizacije. Iznijela je svoje mišljenje da mladi u Bosni i Hercegovini malo znaju o seksualnom i reproduktivnom zdravlju, te tražila da se podrže projekti iz ove oblasti.

Aleksandar Maksimović, u ime nevladine organizacije “Vermont”, osim što se suglasio s dosadašnjim diskusijama, izašao je s prijedlogom da se u Bosni i Hercegovini izvrši standardizacija pri edukaciji.

Nakon trinaest diskutanata, koji su i po nekoliko puta uzimali riječ, te na osnovu prezentiranog materijala, Komisija, kao i Parlamentarna grupa, utvrdile su slijedeće zaključke:

- Konstatira se da u Bosni i Hercegovini nema velike epidemije HIV/AIDS, ali je stanje rizično i zahtijeva pojačanu aktivnost državnih organa i drugih subjekata,
- Parlamentarna skupština BiH treba donijeti zakone i druge akate, kojim će pravno normirati oblast prostitucije i druge oblasti društvenog života, koje doprinose nastanku HIV/AIDS-a,
- Podržava se pripremanje i dostavljanje aplikacija međunarodnim organizacijama (Globalni fond za populaciju i razvoj i sl.), prema realnim potrebama i u predviđenim rokovima, radi osiguranja sredstava za daljnje aktivnosti,
- Zahtijeva se od nadležnih izvršnih organa, prije svega Ministarstva za civilne poslove da putem državnog koordinacionog tijela (SSM) za razvitak i praćenje prevencije HIV/AIDS-a i tuberkuloze, koordinira aktivnost svih subjekata koji su uključeni u promociju prevencije ili liječenje bolesnika od HIV/AIDS-a,
- Traži se od nadležnih ministarstava i drugih tijela državne uprave da sačine banku podataka nevladinih organizacija koja se bave ovom problematikom, te da osmisle oblike stimulisanja nevladinih organizacija, koje će raznim projektima doprinositi promociji borbe protiv ove bolesti i zauzeti mjesto koje im pripada u ovoj oblasti.
- da državna tijela izvršne vlasti u budžetima predvide određena (dovoljna) sredstva za stimulisanje prevencije i liječenja bolesnika ove bolesti,
- apeluje se na pedagoške zavode entiteta da u nastavne planove i programe za osnovno i srednje obrazovanje predvide pitanja edukacije iz oblasti reproduktivnog zdravlja, kao i pitanja HIV/AIDS-a
- prevenciju protiv HIV/AIDS-a vršiti prema svim grupama stanovništva, rizičnim i drugim jer je to garancija njenog uspjeha.

Ad – 4. Tekuća pitanja

U ovoj točki dnevnog reda nije bilo nikakvih prijedloga ni konstatacija.

Nakon zaključenja javne rasprave od strane predsjedatelja Komisije, te zahvalnosti prisutnim na njihovom učešću, u nadi za daljnom saradnjom na svim pitanjima koja se tiču oblasti ravnopravnosti spolova, Komisija je završila svoju 14. sjednicu.

Sjednica je završena u 13,45 sati.

Sastavni dio Zapisnika je neautorizovani transkript javne rasprave Komisije za ostvarivanje ravnopravnosti spolova u BiH održane 20.5.2005. god.

TAJNIK KOMISIJE

dr. Zijad Hasić

PREDSJEDAVATELJ KOMISIJE

Jozo Križanović v.r.